



Stämningen och deltagandet under idrottslektionen

- eleverna tycker till

Kahro Paju

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete grundläggande nivå
Idrott och hälsa för skolår 7-9 och gymnasiet
Seminariehandledare: Bengt Larsson
Examinator: Rolf Carlson

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning.....	1
2 Inledning.....	2
2.1 Introduktion.....	2
2.2 Bakgrund.....	3
2.3 Tidigare forskning.....	3
2.3.1 Studie 1.....	3
2.3.2 Studie 2.....	4
2.3.3 Studie 3.....	4
2.4 Teoretisk utgångspunkt.....	5
2.4.1 Barns perspektiv.....	5
2.5 Syfte och frågeställning.....	6
3 Metod.....	7
3.1 Val av metod.....	7
3.2 Urval.....	7
3.3 Intervjuer.....	8
3.4 Utskrift.....	8
3.5 Databearbetning.....	9
3.6 Tillförlitlighet.....	9
3.7 Forskningsetiska principer.....	10
4 Resultat.....	10
4.1 Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?.....	10
4.1.1 Innan lektionen.....	10
4.1.2 Stämningen.....	11
4.1.3 Sammanhållning.....	12
4.1.4 Efter Lektionen.....	13
4.2 Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan det eventuellt förbättras?.....	14
4.2.1 Deltagandet.....	14
4.2.2 Intresse.....	15
4.2.3 Trygghet.....	15

5 Diskussion.....	16
5.1 Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?.....	16
5.2 Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?.....	17
5.3 Val av metodik.....	18
5.4 Jämförelse med tidigare studier.....	19
5.5 Teoretisk utgångspunkt.....	19
6 Slutsats.....	20
Käll- och litteraturförteckning.....	21

Bilaga 1 Intervjufrågor

Bilaga 2 Föräldrabrev

Bilaga 3 Litteratursökning

1 Sammanfattning

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att ur barns perspektiv, återge en bild av elevernas uppfattning om stämningen och deltagandet under idrottslektionen. Studien undersöker hur stämningen och deltagandet enligt eleverna kan förbättras, med målsättningen att förbättra deras förhållanden under idrottslektionen. Grundskoleelevers perspektiv och svar till följande frågor undersöks ur två aspekter:

- Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?
- Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan det eventuellt förbättras?

Metod

En kvalitativ intervjustudie genomfördes med sex slumpvis utvalda mellanstadieelever. Fyra tjejer och två killar i årskurs fem, från en av Stockholms grundskolor. Eleverna intervjuades individuellt och 16 frågor ställdes. Metoden meningskoncentrering användes till intervjuanalys. Forskningsetiska aspekter följdes vid intervjutillfällena och vid presentation av resultat.

Resultat

Den viktigaste faktorn som eleverna upplevde påverka stämningen i klassen negativt var otillåtet prat och spring under lektionen, när läraren skulle presentera någon aktivitet. Elevernas förslag till att höja stämningen under lektionen handlade mycket om hur de själva kunde bete sig. Om alla gjorde sitt bästa, samt om klasskamraterna skötte sig, var några av förslagen till stämningsförbättring.

Det som eleverna ansåg vara huvudfaktorn till graden av deltagande, var enligt eleverna synen på deras egna fysiska förmåga och den egna insatsen under lektionens gång. Ett av förslagen till ökning av deltagandet var att barnen själva kunde höja sitt deltagande genom att visa större intresse.

Slutsats

Även om eleverna upplever stämningen och delaktigheten som allmänt bra, samt verkar vara självmedvetna om vad de själva kan göra för att påverka stämningen och deltagandet under lektionen, anser jag att resultaten från denna studie ger kunskap om hur elevers förhållanden under idrottslektionen kan förbättras.

2 Inledning

2.1 Introduktion

Denna uppsats ger en röst åt en viktig del av den svenska grundskoleverksamheten – mellanstadielev. I den nya läroplanen för grundskolan, LGR 11, under rubriken *Skolans värdegrund och uppdrag*, står att en likvärdig undervisning ska ta hänsyn till och utformas till varje elevs förutsättningar och behov (Skolverket, 2011, s. 8), samt att skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande, för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället (Skolverket, 2011, s. 9). Elevernas åsikter och tankar inom området, skapar en betydelsefull informationskälla för vidareutveckling av läroplanen, samt förbättring av ämnet idrott och hälsa för framtidens elever. I boken *Learning and Teaching in Physical Education* (1999) skriver Laws och Fisher om vikten av att få elevernas perspektiv på ämnet idrott och hälsa (Hardy & Mawer, 1999, s. 23). Laws och Fisher anser att, en tolkning av elevernas bild av idrotten på skolan, kan ge värdefull kunskap till de som har makten att förändra och förbättra läroplanen. Författarna menar också att det är skillnad på vad forskarna tror sig veta om hur elever upplever idrottslektionen genom att observera deras beteende, gentemot att faktiskt fråga dem (Hardy & Mawer, 1999, s. 23-24). Laws och Fisher hänvisar till Dysons studie från 1995 och menar att elever har en central roll i utbildningens utveckling, men att de sällan konsulteras om deras åsikter när det gäller just detta ämne:

”Failure to involve the child proactively in educational research may rest superficially in the belief that the child may be unable to articulate their feelings or more significantly in a feeling that they may in fact misinterpret what is actually happening. Here lies a danger that we, as ‘adults’ believe that our ‘truth’ carries greater significance than the child’s.” (Hardy & Mawer, 1999, s. 24).

Enligt det nya målstyrda betygssystemet ska eleverna i ämnet idrott och hälsa bedömas utefter deras prestationer, i förhållande till bestämda kunskapsområden (Larsson & Meckbach, 2007, s. 221). För att erhålla en rättvis bedömning av sina förmågor bör elevernas upplevelser och tankar när det gäller idrottslektionen och ämnet idrott och hälsa tillskrivas betydelse.

Eleverna som ingår i denna studie går i årskurs fem, vilket innebär att deras prestationer i ämnet kommer att betygsättas från och med nästa årskurs. Den nya läroplanen menar att *”skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära”* (Skolverket, 2011, s. 10). Tommy Jansson *m.fl.* menar i boken *Hur man får människor att växa*, att negativa känsloupplevelser påverkar elevernas prestationsförmåga på

ett sätt som gör att de inte kan prestera så bra som de egentligen kan. För att eleverna ska kunna delta och göra sitt bästa krävs att de bland annat känner en positiv självbild under lektionen (T. Jansson, M-L. Jansson & Wågman, 1997, s. 58). Elevernas prestationer i ämnet som betygsätts, påverkas till stor del av deras självbild och hur de upplever ämnet. Med avsikten om att förbättra stämningen på lektionen och höja elevernas deltagande, ger eleverna själva sina synpunkter och förslag om hur idrottslektionerna är och hur den kan utvecklas. Därmed undersöks i denna uppsats hur eleverna själva upplever ämnet idrott och hälsa, som den ser ut idag.

2.2 Bakgrund

LGR 11 är skolans nya läroplan sedan höstterminen 2011. Den föregås av LPO 94, LGR 80, LGR 69 och LGR 62. Den sista siffran i läroplansförkortningen representerar året under 1900-talet då läroplanen började gälla. Eftersom LGR11 är ett så pass nytt läroplan finns det inte mycket forskning kring hur den har lyckats med att nå sina uppsatta mål hittills, när det gäller skolans värdegrund och uppdrag. Just med detta i åtanke undersöks hur stämningen, som påverkar lusten att lära, och deltagandet, som visar om elevernas lärande främjas, upplevs av eleverna under idrottslektionerna. Målet är att finna nya förslag och idéer, om hur elevernas förhållanden under idrottslektionen är och hur de skulle kunna förbättras.

2.3 Tidigare forskning

Tre tidigare studier presenteras inom området. Först presenteras Håkan Larssons artikel från 2004, som undersöker mellanstadieelevernas syn på ämnet idrott och hälsa. För det andra, redovisas en forskning från Brunel Universitet i Storbritannien av Lesley J. M. Wright där betydelsen av elevernas glädje tas upp i utformningen av läroplanen. Till sist presenteras forskning från 1995 i USA, där Ben P. Dyson lyfter fram vikten av elevernas roll i läroprocessen, samt betydelsen av att ge eleverna sin egen röst i forskningen om ämnet idrott och hälsa.

2.3.1 Studie 1

Håkan Larsson undersöker mellanstadieelevernas syn på ämnet idrott och hälsa (Larsson & Redelius, 2004, s. 123-147). Larsson menar att läraren inte ska ha tolkningsföreträde om ämnet och om vad som sker på lektionerna. Även elevernas åsikter, tankar och uppfattningar bör tillskrivas vikt, då eleverna står i centrum för lärande (Larsson & Redelius, 2004, s. 123).

Artikeln redovisar en relativt omfattande studie, om elevernas uppfattningar om ämnet idrott och hälsa, samt vad de själva anser att de lär sig på idrottslektionerna. Vid första tanke sammankopplar eleverna inte ämnet med lärande, men vid närmare utfrågning kan eleverna ändå komma på svar till vad de tror att de ska lära sig i ämnet (Larsson & Redelius, 2004, s. 146). Även om eleverna i första hand inte ser idrottsämnet som ett ämne där de ska lära sig något, anser de ändå att ämnet är lika viktigt om inte viktigare än andra ämnen på skolan. Eleverna lyfter också fram vikten av att vara fysiskt aktiv och att röra på sig. Av resultatet i artikeln går att utläsa att majoriteten av eleverna anser att idrott och hälsa är ett roligt ämne och att de upplever fysisk aktivitet som något positivt (Larsson & Redelius, 2004, s. 146).

2.3.2 Studie 2

Lesley J. M. Wright skriver i sin studie från Storbritannien (2004), att elevernas inneboende värden bör tas i beaktning när läroplanen inom ämnet idrott och hälsa tas fram. Studien lyfter fram tre inneboende värden som är viktiga för läroplanen att bemöta: skyldighet till rättvisa, moraliska värderingar och strävan efter lycka. Wright påstår att den sistnämnda, elevernas strävan efter lycka, är den viktigaste inneboende värden som läroplanen bör sträva efter att bemöta (Wright, 2004, s. 149). Undersökningen från Storbritannien drar slutsatsen att för att behålla de inneboende värden hos eleverna har grundskoleläraren den viktigaste uppgiften. Lärarens möjlighet att lyckas beror inte bara på läroplanen, utan också på elevernas upplevelser medan läroplanen levereras till dem. Sättet som idrott och hälsa presenteras till barnen samt atmosfären som skapas, spelar stor roll för hur eleverna upplever idrottslektionen på skolan. Hon menar att barn behöver känna sig trygga samt vara med om positiva upplevelser, när de samlar på sig kunskap om främmande rörelsemoment (Wright, 2004, s. 160). Därmed är det viktigt att ta reda på om eleverna känner sig glada och trygga på idrotten som det ser ut idag, samt hur lektionen skulle kunna förbättras för att få elever att känna sig just gladare och tryggare, om de själva fick bestämma.

2.3.3 Studie 3

I studien *Students' Voices in Two Alternative Elementary Physical Education Programs*, från Kanada (1995) av Ben P. Dyson (McGill Universitetet), undersöks elevernas perspektiv på ämnet idrott och hälsa. Även denna studie, som gjordes för 17 år sedan, påpekar att det är sällan eleverna får uttala sig om vad de själva tycker om ämnet, även om de har en central roll i läroprocessen. Dyson hänvisar till Doyle (1992) som menar att för att bättre förstå elevernas klassrumsupplevelser, borde inte bara lärare och lärande studeras, utan även elever

”i sitt eget ekosystem” som Doyle beskriver det (Dyson, 1995, s. 394). Ekosystemet han talar om i detta fall är klassrummet eller idrottshallen där eleverna befinner sig dagligen på skolan. Dyson beskriver lärdomar från sin forskning:

“Several lessons can be learned from listening to students talk about their physical education classes. At these schools, a positive, trusting, and supportive environment allowed students to participate in and enjoy certain activities that they otherwise might not have.” (Dyson, 1995, s. 405)

Dyson skriver att en positiv och stöttande stämning i klassen, ledde till att eleverna vågade delta i aktiviteter som de upplevde svåra och som de möjligen annars inte hade vågat utföra.

“An environment in which other students and the teachers are supportive will also allow students to take emotional or physical risks and try difficult tasks. Mustering the courage to try risky activities made the students feel good about themselves. This trusting environment was possible because students learned to encourage and support others.” (Dyson, 1995, s. 405)

Dyson menar att en positiv atmosfär kan öka elevernas delaktighet under lektionen. Därmed är det relevant att undersöka hur elever upplever atmosfären under idrottslektionen och vilka förslag de har till att förbättra den. Dyson skriver i sin slutsats, att forskning med hjälp av elevernas röster och åsikter är nödvändiga för att förstå ämnet idrott och hälsa och för att få ett bredare perspektiv om vad som händer på skolan.

“Researchers should also listen to students. Interviewing students is a research method that can provide a broader perspective of what happens in the gymnasium.” (Dyson, 1995, s. 406).

2.4 Teoretisk utgångspunkt

2.4.1 Barns perspektiv

Eva Johansson anser i sin artikel *Att närma sig barns perspektiv* (2003) att forska med utgångspunkt från barns perspektiv, innebär att säga något om barns liv och göra barns röster hörda (Johansson, 2003, s. 43). Hon beskriver begreppet *barns perspektiv* i sin artikel, *Att närma sig barns perspektiv – Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv* (2003), som ”det som visar sig för barnet”. Inom den pedagogiska forskningen innebär *barns perspektiv* barnets erfarenheter, intentioner och uttryck, ur barnens egna perspektiv

(Johansson, 2003, s. 42). Johansson menar att en förutsättning för att närma sig barns perspektiv som forskare är att söka kunskap utan att värdera eller ta ställning till barns agerande (Johansson, 2003, s. 53).

Birgitta Qvarsell menar i sin studie *Barns perspektiv och mänskliga rättigheter* (2003), att läroplanen tillsammans med Barnkonventionen är en av flera uttolkningar av ideologiska och ideologiserade texter, som skapats för att tala om vilka åtgärder som bör vidtas för barnets bästa (Qvarsell, 2003, s. 101). *Barnkonventionen* som togs emot globalt år 1989, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Men utgångspunkten - barns perspektiv, anses följande paragrafer ur barnkonventionen, som relevanta för denna studie:

§3 Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

§12 Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom.

§26 Varje barn har rätt till social trygghet.

§29 Undervisningen ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter och respekt för mänskliga rättigheter.

(unicef.se/barnkonventionen)

I artikeln *Barns perspektiv och mänskliga rättigheter – Godhetsmaximering eller kunskapsbildning?* skriver Qvarsell, att dessa reglerade texter har påverkat forskningen om barn och barns villkor. Hon menar att för att få bredare kunskap om barnens värld krävs fler perspektiv än bara de vuxnas som forskar (Qvarsell, 2003, s. 111). Qvarsell skriver att, de som uttalar sig om barnets bästa, barnets rättigheter eller ”barnets behov”, måste vara medvetna om att människor i olika positioner, vuxna - barn, kan se samma företeelse från olika synvinklar och att barnens perspektiv kan bidra till kunskapsbildningen inom forskningen, som avser att förbättra barns förhållanden (Qvarsell, 2003, s. 107).

2.5 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att ur barns perspektiv, återge en bild av elevernas uppfattning om stämningen och deltagandet under idrottslektionen. Studien undersöker hur stämningen och deltagandet enligt eleverna eventuellt kan förbättra deras förhållanden under idrottslektionen. Grundskoleelevers perspektiv och svar till följande frågor undersöks ur två aspekter:

- Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?
- Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan det eventuellt förbättras?

3 Metod

3.1 Val av metod

Kvalitativ metod innebär att data som insamlas handlar om individens personliga skrivna eller talade ord och observerbara beteende (Olsson & Sörensen, 2007, s. 65). Denna typ av insamlingsmetod syftar till att hitta mönster i informationen som insamlats (Olsson & Sörensen, 2007, s. 79). Insamlingsmetoden av data i studien är intervjun, vilket innebär att forskaren genom frågor söker förståelse och kunskap om undersökningspersonens tillvaro (Olsson & Sörensen, 2007, s. 80). Då denna uppsats undersöker elevernas personliga åsikter och upplevelser är intervju en relevant datainsamlingsmetod. Resultaten bearbetades enligt kvalitativ metod, för att hitta likheter och olikheter bland elevernas svar.

3.2 Urval

Populationen för denna studie är mellanstadieelever. Urvalet som representerar populationen är en årskurs fem, på en grundskola i en av Stockholms förorter. Innan intervjuobjekten blev utvalda, fick alla eleverna i den utvalda klassen hem ett föräldrabrev som skulle skrivas under med förälders medgivande. Inlämnad lapp med underskrift och ikryssad JA på lappen innebar att eleven blev tillgänglig för att ingå i den slumpvisa urvalsprocessen. Ca 20 elever fick ett föräldrabrev tilldelad sig för att ta med den hem. Insamlingen av lappen var tänkt att ske nästa dag på idrottslektionen. Efter första dagen hade bara fyra elever lämnat in lappen. Därmed fick eleverna en extra dag på sig till att lämna in brevet. Eftersom det var en fredag, fick eleverna till på måndag på sig att lämna in lappen. Eleverna blev informerade om att oavsett om hur många som lämnade in lappen på måndag morgon, så skulle urvalet ske bland de som hade med sig brevet med tillåtelse från föräldern.

Sex tjejer och två killar lämnade tillbaka lappen med tillåtelse om att bli intervjuade på måndag morgon. Bland dessa elever valdes ut fyra tjejer och två killar. Bland de sex tjejer skedde urvalet slumpvist inför hela klassen. En av tjejerna närmast mig fick säga en siffra mellan 20 och 50. Sedan räknades till den siffran bland tjejerna och den eleven som räkningen stannade vid blev utvald. Därefter fick den utvalda tjejen säga en egen siffra

mellan 20 och 50, vilket ledde till ytterligare en räkning bland de övriga fem tjejerna. Detta sätt att välja ut intervjuobjekt upprepades tills alla fyra tjejer bland de sex hade blivit utvalda. För att studien skulle få en jämnare könsfördelning, valdes de två killar ut som hade med sig lappen med tillåtelse hemifrån och därmed blev det urvalet inte slumpvist.

3.3 Intervjuer

Intervjuerna genomfördes enskilt med varje elev. Alla deltagare blev informerade om projektets syfte. Samtycke till att delta i intervjun uppnåddes genom att eleverna själva fick bestämma om de ville vara med på intervjun eller inte. Eftersom deltagarna i studien inte var myndiga blev deras föräldrar informerade i form av att eleverna fick ta med sig hem ett föräldrabrev, enligt angivelserna i *Rånäsdokumentet* (GIH, 2012, s. 5). I brevet (se bilaga 2) informerade föräldrarna om att deltagande under intervjun var frivilligt och att det gick bra om barnen ville hoppa över någon fråga. Eleverna informerades även om detta innan intervjuns början. Därmed uppfyllde alla intervjuer informationskravet (Olsson & Sörensen, 2007, s. 55).

Elevernas svar i resultatdelen redovisas med avsikten om att behålla deras anonymitet, därför redovisas inte deras namn. Totalt svarade eleverna på 16 frågor vardera och blev innan intervjun informerade om att intervjun bandas med en mobiltelefon för att den senare ska kunna transkriberas, något som även föräldrarna informerades om. Begreppet *transkribering* innebär transformering från en berättarform till en annan berättarform. I detta fall transformering från muntlig konversation till skriftlig konversation (Kvale, 1997, s. 152). Intervjuernas omfattning i tid var från 12-19 minuter.

3.4 Utskrift

Utskriften av de bandade intervjuerna gjordes för att intervjusamtalet enklare ska kunna analyseras (Kvale, 1997, s. 155). Noggrannheten av utskriften anses viktigt för att garantera reliabiliteten av intervjusvaren (Kvale, 1997, s. 150). Varje ord under intervjun skrevs ner i en text och många av svaren finns citerade under resultatdelen, ord för ord. Intervjusvaren som inte har skrivits ut i resultatdelen har varit ett medvetet val av författaren. De delar av intervjuerna där svaren har kunnat sammanfattas eller sammanfogas med svar från andra intervjuobjekt har lett till att så har gjorts (Kvale, 1997, s. 156). Inga emotionella aspekter, såsom elevernas röstlägen, skratt eller ansiktsminer, återges i utskriften, något som enligt Steinar Kvale (1997), sänker utskriftens reliabilitet (Kvale, 1997, s. 151). Med begreppet

reliabilitet menas till vilken grad forskningsresultatens innehåll går att lita på (Kvale, 1997, s. 213).

Begreppet *validitet* värderar om undersökningen granskar, det som avsetts att granskas (Kvale, 1997, s. 85). Att bedöma utskrifternas validitet är krångligt (Kvale, 1997, s. 152), men att intervjuerna transkriberats ordagrant är ett steg mot att validiteten av arbetets resultat höjs.

3.5 Databearbetning

Metoden som används till intervjuanalysen är *meningskoncentrering*, som innebär att resultaten sammanfattas i en kortare text, där endast det viktigaste redovisas och analyseras (Kvale, 1997, s. 174). Det är en *fenomenologisk* metod, som avser att hitta huvudteman från den transkriberade intervjutexten (Kvale, 1997, s. 178). Begreppet *fenomenologi* är ett teoretiskt synsätt där det centrala är människans upplevelse av händelser i dennes omvärld (Engström & Redelius, 2005, s. 39).

Steinar Kvale menar i boken *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997) att analys av intervjuresultaten kan göras i flera steg. I denna intervju lästes först alla intervjuer igenom för att hitta en känsla av helheten. Sedan bestämdes vad som är det viktigaste att ta med och efter det tolkades svaren utan fördomar ur elevernas perspektiv så som forskaren uppfattat det. Slutligen ställdes frågor av betydelse utifrån undersökningens syfte (Kvale, 1997, s. 177).

3.6 Tillförlitlighet

Beroende på vad det är som undersöks, kan samma upplevelser ha olika innebörder från person till person (Engström & Redelius, 2005, s. 39). Genom att intervjua sex olika elever i denna studie, ges också sex enskilda perspektiv på frågorna, för att få en bredare insikt om vad eleverna tycker och tänker.

De flesta frågorna i intervjustudien fick ett svar från varje elev. Den mänskliga faktorn har lett till att fråga tre, åtta och nio bara har svar från fem elever. Detta minskar tillförlitligheten av resultaten, då ett enda svar från någon av dessa elever kunde ha förändrat studiens natur. Tillförlitligheten av intervjuerna kan ifrågasättas, då intervjun som fenomen är en avancerad konst som kräver mycket övning och kunskap. Betydligt mer än vad intervjuaren i denna studie hade. Något som höjer de individuella intervjuernas reliabilitet, är att alla intervjuer utfördes under liknande förhållanden i idrottslärares rum. Detta innebär att eleverna fick en likartad möjlighet till en lugn intervjumiljö.

3.7 Forskningsetiska principer

Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet har 1990 utfärdat fyra huvudkrav när det gäller forskningsetiska principer, som hittas i *Forskningsetiska principer* av Vetenskapsrådet. Alla dessa fyra forskningsetiska principer har följts noggrant under studiens gång.

- *Informationskravet*, innebär att alla personer som berördes av forskningen informerades om studiens syfte (Vetenskapsrådet, s. 7).
- *Samtyckeskravet*, innebär att alla deltagare i studien kunde själva bestämma om de ville delta eller hoppa av, när som helst under studiens gång (Vetenskapsrådet, s. 9).
- *Konfidentialitetskravet*, innebär att alla personuppgifter som samlats under studiens gång, behandlades så att ingen obehörig kunde ta del av dessa (Vetenskapsrådet, s. 12).
- *Nyttjandekravet*, innebär att all information som samlats in om enskilda personer, inte användes till något annat än för forskningens syfte (Vetenskapsrådet, s. 14).

4 Resultat

Intervjustudien gjordes med sex mellanstadieelever, fyra tjejer och två killar, i årskurs fem. Även om könsskillnader för vissa syften kan vara relevanta, avser denna studie inte att undersöka eller jämföra dessa lik- samt olikheter. Det som har undersökts är hur eleverna upplever *stämningen* och *delaktigheten* under idrottslektionen, samt vilka sänkande samt höjande faktorer elever upplever när det gäller dessa två företeelser. Frågorna om elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa ställdes för att få en allmän bild av hur eleverna upplevde ämnet. Frågorna om sammanhållning och trygghet ställdes för att få en uppfattning om läroplanens uppdrag uppnås, med hypotesen att dessa faktorer kan påverka stämningen och/eller delaktigheten. Svaren som återges i både berättande- och citatform därefter, avser att förstärka resultatens reliabilitet, genom att återge elevens ordagranna svar.

4.1 Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?

4.1.1 Innan lektionen

Elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa var allmänt positiv och det dominerande svaret från eleverna var: ”*det är roligt!*” På den efterföljande frågan om varför de tycker att

det är roligt, svarade eleverna ”*det är kul att röra på sig*” och ”*Det är skönt att släppa ut sin energi...*” En av eleverna påpekade hälsoeffekten av ämnet: ”*...det är bra för hälsan.*” Ingen av eleverna svarade att de upplevde någon typ av negativ känsla inför lektionen. Eleverna menade att de inte uppfattade lektionen som jobbig, oavsett om de upplevde lektionen fysiskt ansträngande eller inte. När eleverna skulle beskriva en vanlig idrottslektion var de också överrens om att den är spännande och/eller rolig: ”*Ibland... spännande och lite roligt, det beror lite på vad det är för lekar, men oftast spännande eller roligt.*”

4.1.2 Stämningen

När det gäller stämningen under lektionen överrensstämde elevernas svar. De upplevde stämningen under lektionen oftast som stökig, på grund av att klasskamraterna alltför ofta pratade utan att ha ordet och var allmänt livliga. Ett typiskt svar från eleverna var: ”*Ibland bra fast ibland är det pratigt /.../ några springer runt och sånt.*” Stämningen under lektionen verkade dock inte ha någon inverkan på elevernas inställning till ämnet. Även om majoriteten av eleverna upplevde stämningen som åt det negativa hållet, var de ändå positivt inställda till idrottslektionen. Endast en av tjejerna tyckte att stämningen var överlag bra, med motiveringen: ”*För att det är många i klassen som gillar idrott.*”

På frågan om vad som förstör stämningen, kunde svaren återkopplas till svaren på frågan om vad som höjer stämningen. Det som eleverna upplevde som den största orsaken till att stämningen sänktes under lektionen var deras egna och klasskamraternas stökiga beteende. Ett av svaren sammanfattar elevernas tankar om hur stämningen sänks: ”*När folk pratar utan att ha ordet.*” Eleverna menade att det var för mycket otillåtet prat och spring under lektionen. Även konsekvensen av elevernas pratande under lektionen var det svaret som alla eleverna påpekade som stämningförstörande. En av eleverna förklarar: ”*Kanske om han, om Jocke (läraren) säger att vi hinner inte med det här om ni stökar till det, så kanske nån stökar till det och gör inte som han säger och då blir det sådär dålig stämning för då kanske vi inte hinner med det.*” En av eleverna menade att det som förstör stämningen var: ”*När vissa bråkar eller sånt. Om typ de börjar reta varandra*”. På frågan om hur man kunde göra för att förhindra sådan beteende blev svaret: ”*Kanske prata med föräldrarna.*”

Elevernas förslag till att höja stämningen under lektionen handlade mycket om hur de själva kunde bete sig. En elev tyckte att om alla gjorde sitt bästa, skulle stämningen bli bättre: ”*...om alla gjorde sitt bästa.*” samt tyckte två andra elever att om klasskamraterna var tysta skulle stämningen höjas. En av eleverna svarade dessutom att tiden till att hinna med

aktiviteter kunde blir för kort om eleverna misskötte sig och menade att stämningen höjs om eleverna sköter sig: *”Att man blir tyst /.../ några som var lite busiga förut har blivit bra och det är bra för vi hinner med mycket längre lektion.”* Exemplet på en sådan aktivitet var någon lek som alla tycker om.

En av eleverna föreslog lärarens roll för att höja stämningen, förslaget var att läraren skulle vara mer uppmärksam om vilka aktiviteter som eleverna tyckte om och göra dessa oftare: *”...någon aktivitet som många tycker om, som många tycker är jätterolig, så blir man glad och då höjer stämningen.”*

Två av förslagen från de kvinnliga eleverna handlade om könsuppdelningen under lektionerna. Tjejerna efterfrågade en jämnare könsfördelning, dels för att grupperingen mellan könen inte skulle vara för stor, men också för att de fysiska nivåskillnader mellan könen kunde upplevas som ojämna. Svaren var följande: *”Att han flyttar på killar eller tjejer så att det inte blir ett gäng killar här och ett gäng tjejer på den andra sidan.”* och *”...när vi ska dela upp lag /.../ brukar det blir ojämnt och ibland är det tjej mot kille och det gillar inte vi tjejer för vi vet att killarna kommer vinna.”*

4.1.3 Sammanhållning

Sammanhållningen ansågs också i klassen som överlag bra. För att eleverna skulle förstå begreppet *sammanhållning* bättre, förklarades ordet till eleverna som följer: *”Det är hur du känner att klassen arbetar tillsammans och trivs tillsammans.”* De gånger sammanhållningen upplevdes som mindre bra, berodde det på ett fåtal elever i klassen. Vissa elever kunde bete sig själviskt i form av att de inte hjälpte åt att plocka fram material under lektionen. En av manliga eleverna berörde hur han upplevde sammanhållningen i klassen mellan könen. Han menade att tjejer och killar inte umgicks så mycket i klassen och att sammanhållningen de emellan inte var speciellt bra. Han upplevde det som att eftersom killar kände en större förståelse mellan varandra, så umgicks de i majoritet med andra killar: *”Ja för att vi killar kanske förstår varandra bättre än tjejer o sen så är vi killar mer med varandra för att vi liksom /.../ men i omklädningsrummen så är det ju killarna för sig o tjejerna för sig, man kanske får mer tid med killarna, o så blir man såhär bättre vän med dem.”* Den övergripande känslan från hans svar var, att han gärna ville att sammanhållningen mellan könen skulle förbättras.

Svaren på hur sammanhållningen skulle kunna höjas kan återknytas till hur stämningen kunde höjas. Det är möjligt att eleverna inte upplever skillnad mellan sammanhållning och stämning, eller att deras syn på dessa två fenomen är väldigt lika, men eleverna tyckte att de

själva kunde prata mindre och överlag göra sitt bästa, samt att läraren oftare kunde göra aktiviteter som uppskattades av eleverna.

När det gäller självskikten som ansågs som en av orsakerna till att sammanhållningen sänktes, tillfrågades en av eleverna hur denna kunde lösas? Svaret blev att arbeta i grupper och precis som ett av svaren till att höja delaktigheten, samarbetsövningar: *”Man jobbar mer gruppvis och /.../ kanske samarbetsövningar ibland och tävlingar där man ska vara med någon.”*

En av eleverna som tidigare pratat om sammanhållningen mellan könen, menade att sammanhållningen överlag kunde höjas om tjejer och killar oftare kunde göra aktiviteter tillsammans. Han ansåg att detta kunde leda till att de spenderade mer tid tillsammans och lärde känna varandra bättre:

”Man skulle kanske kunna göra som vi gjorde idag, att han (läraren) kanske sa att man måste kanske dansa med en tjej, eller vi gör såhär gemensamma lekar tjejer o killar liksom och lära känna varandra bättre... typ gemensamma lekar... Och sen såhär att man gör lekar där man måste samarbeta mellan killar och tjejer, då måste kommunicera... och kontakten o sånt.”

Ett mer straffbaserat förslag från en elev var, att de elever som pratade mycket, även hon själv, skulle skickas ut från idrottshallen för kortare perioder, som en form av bestraffning. *”Ta ut barnen som pratar mycket. Exempel att jag sitter och pratar med nån så kan han lika gärna ta ut mig så att det blir mer lugnt.”* På följdfrågan om vad de utskickade eleverna skulle få göra under tiden svarade eleven: *”De kanske kan sitta där 5 minuter som straff.”*

4.1.4 Efter lektionen

Den generella känslan efter idrottslektionen beskrevs av eleverna som positiv eller neutral. Negativitet som en av eleverna upplevde, berodde på den egna insatsen: *”Ibland missnöjd om jag inte gjort mitt bästa? Annars nöjd.”* En av tjejerna förklarade känslan så här: *”Det är olika men jag är mest glad för att det är kul o sen så blir man glad för att, ...man känner att man har deltagit.”* En annan elev svarade: *”För att jag tycker det är roligt att röra på mig /.../ o det är roligt att vara med kompisarna och göra olika aktiviteter.”* En tredje elev svarade: *”För att det är inte /.../ ett ämne som /.../ man måste plugga om. Asså man måste inte typ..inga läxor.”* Alla elever som blev tillfrågade svarade också att de ser fram emot sin nästa idrottslektion.

4.2 Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan det eventuellt förbättras?

4.2.1 Deltagandet

Eleverna ansåg överlag sitt deltagande under lektionen som bra. Tjejerna svarade att det var deras egna fysiska förmåga, samt den egna insatsen, eller humöret under lektionen som var anledningen till att de ibland kunde känna sig mindre delaktiga. Två av svaren från tjejerna som berörde fysisk förmåga var: *"När jag inte är så bra på det, då känner jag mig lite utanför och dålig."* och *"Att det finns några som är snabbare än mig i klassen /.../ibland brukar jag vara med de snabba och jag är inte så snabb som de och jag brukar gå ut från leken."* En av eleverna berörde sin egen betydelse till minskad delaktighet: *"Jag kanske inte har försökt lika mycket. Jag kanske bara har tittat på, fast då inte försökt vara med."* En elev upplevde inaktivitet under bollspel, då kamper mellan flera lag kunde innebära väntetid mellan matcherna: *"...ibland när vi kör basket eller fotboll eller sånt, då är det såhär olika lag och då några sitter..."* En annan elev menade att om de var ojämnt antal i klassen kunde det vid grupp fördelning bli så att hon hamnade utanför ibland. Ett av svaren från killarna var att vid kulle kunde det vid valet av "han" bli lite orättvist ibland: *"...näe inte riktigt för att ibland blir det såhär typ han eller nåt och då räcker upp handen, då kanske det inte blir jag."* Ingen av killarna kunde i övrigt minnas att de känt sig mindre delaktiga under idrottslektionen.

En av eleverna menade att barnen själva kunde höja sitt deltagande genom att visa större intresse. En annan elev ansåg att hennes delaktighet kunde höjas om hon utförde aktiviteter med elever på sin egna fysiska skicklighetsnivå: *"Han (läraren) kanske ska ta mig med de söligare?"* Lärares roll i att höja deltagandet berördes genom att en av eleverna svarade att läraren kunde uppmuntra och *"peppa"* eleverna när de inte tyckte att de var tillräckligt bra i någon aktivitet och detta i sin tur skulle öka elevens vilja att delta.

En av eleverna menade att stillasittandet borde minskas vid olika väntetider som kunde uppstå: *"Att /.../ kanske vid sidan kan man hoppa hopprep eller göra situps eller nånting, så att man inte bara sitter och kollar på."* En annan elev berörde samarbetsövningar för att höja deltagandet och föreslog: *"Kanske göra någonting som man... kanske samarbetar eller sånt."*

4.2.2 Intresse

Eleverna upplevde klasskamraterna som oftast intresserade, men att detta berodde på vilka aktiviteter som var i fokus. En av eleverna menade att: *"Intresserade men... aa intresserade"*

och... ibland vill de inte vara med, till exempel idag när vi dansade. Så ibland vill de och ibland inte.” På följdfrågan vad eleven trodde att detta berodde på blev svaret: *”De tänker det är tråkigt.”* Aktiviteter som elever tyckte var roliga ökade inte helt oväntat intresset under lektionen. En av eleverna berörde intresseskillnader mellan könen och menade att tjejer och killar kan vara intresserade av olika aktiviteter. Som exempel tyckte en av tjejerna att dans kunde vara den aktivitet som killarna inte tyckte var intressant: *”...jag kanske är snäll och är intresserad, men många är det, men kanske vissa killar inte är så intresserade av vissa saker som kanske tjejerna är intresserade av.”*

4.2.3 Trygghet

Idrottslektionen erbjuder eleverna många kontakter och möten med andra elever. På frågor om trygghet var eleverna överrens om att de fick hjälp om de behövde det, samt att de själva erbjöd hjälp om någon annan behövde det. Just hövlighet mellan klasskamraterna och hur hjälpsamma eleverna upplevde sina kamrater, upplevde eleverna som väldigt positivt. Eleverna upplevde kompisarna som vänliga och hjälpsamma i diverse situationer där de behövde assistans. Även synen på sin egen grad av tillmötesgående, när det gäller att hjälpa kamraterna vid behov var uppskattningen hög. På den efterföljande frågan om varför de erbjöd hjälp till andra svarade en elev: *”För att jag tänker att kanske om det hade varit jag som hade varit där så skulle inte ja förstå och då skulle jag vilja att nån hjälpte mig.”* En annan elev svarade: *”För att det är kul att jag kan det och inte de, så jag lär de.”*

Frågan om handuppräkring (fråga 13, se bilaga 1) ställdes för att få en bild av hur eleverna upplevde tryggheten inför klassen. Majoriteten av eleverna svarade att de inte har några problem med att ställa en fråga inför klassen om de inte förstod något. En elev menade samtidigt att hon frågar endast om ingen annan frågar innan. En annan elev svarade att han frågar en kompis först, och om kompisen inte heller förstod, först då frågar han läraren: *”Nej jag frågar först en kompis, om inte kompisen förstod heller så frågar jag läraren bara direkt.”* Han tyckte däremot inte att det kändes pinsamt att fråga inför klassen.

En av killarna förklarade att han vid frågor med mindre betydelse frågar rakt ut, men om han inte har lyssnat, väntar han oftast till läraren är ensam. Inte för att han anser det vara pinsamt utan för att det är irriterande enligt honom.

En av tjejerna svarade att hon frågar först när de har börjat en aktivitet och förklarade det med att: *”För att jag gilla inte att räcka upp handen och prata högt.”*

Två av eleverna fick följdfrågan om de tror att det kan finnas klasskamrater som inte frågar på en gång? Den manliga eleven svarade: *”Näe de är inte rädda eller nåt sånt, alltså inget pinsamt eller sånt.”* Den kvinnliga eleven svarade: *”Det finns ganska många som vågar räcka upp handen fast det är några som inte vågar fråga.”* Sedan blev hon tillfrågad om varför hon trodde att vissa inte vågar fråga inför klassen? Hennes svar var: *”För att de vill inte prata inför andra i klassen eller så vill de inte visa att de inte har förstått.”*

5 Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka elevernas uppfattningar om stämningen och deltagandet under lektionen, för att återge nya infallsvinklar och förslag, som kan förbättra eleverna förhållanden under idrottslektionen. Elevernas uppfattningar om idrottslektionen undersöktes ur två aspekter. För det första, vad påverkar stämningen under idrottslektionen och hur kan den eventuellt förbättras? För det andra, vad påverkar deltagandet under idrottslektionen och hur kan det eventuellt förbättras? Under forskningens gång har det blivit mer och mer uppenbart att dessa två begrepp, stämning och deltagande, ingår i ett samband som innebär att de påverkar varandra, när det gäller idrottslektionen.

Diskussionsfrågorna är hämtade från boken *Forskningsetiska aspekter – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, skriven av Henry Olsson och Stefan Sörensen (Olsson & Sörensen, 2007, s. 21).

5.1 Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?

Den viktigaste faktorn som eleverna upplevde påverka stämningen i klassen negativt var otillåtet prat och spring under lektionen, när läraren skulle presentera någon aktivitet. Detta kan ha en negativ effekt på stämningen, då läraren konstant behöver tillrättavisa elever. Sammanhållningen mellan klasskamraterna upplevdes oftast som bra med några undantag. Eleverna tyckte att själviskhet, elevens tendens till att bara tänka på sig själv och sina egna behov, kunde påverka sammanhållningen negativt. Detta i sin tur hade en negativ effekt på stämningen. Elevernas svar till hur stämningen under idrottslektionen kunde höjas handlade i majoritet om hur de själva kunde uppföra sig. Eleverna visade hög självinsikt om vad de själva kan göra för att påverka stämningen. Om alla gjorde sitt bästa, samt om klasskamraterna skötte sig, var några av förslagen till stämningsförbättring. Skillnader mellan

könen nämndes, och en av eleverna menade att eftersom killar och tjejer inte spenderar lika mycket tid med varandra, som till exempel elever av samma kön, var sammanhållningen de emellan inte lika bra. Hans förslag till att förbättra sammanhållningen mellan könen var att de skulle få delta i gemensamma lekar och övningar där samarbete med kommunikation krävdes. Detta berörde även av två av tjejerna som menade att en jämnare könsfördelning, där de fysiska nivåskillnaderna mellan könen var mer likvärdiga, kunde vara lösningen. Även tjejerna tyckte att det som skulle höja sammanhållningen mellan killar och tjejer, och därmed också stämningen i klassen enligt mig, var samarbetsövningar. Något mer som jag tycker kan ha en positiv effekt på stämningen, är elevernas positiva inställning till idrottsämnet. Alla elever kände antingen positivitet alternativt neutralitet till idrottslektionen, när de tillfrågades om känslorna innan och efter lektionen, samt vad de tyckte om ämnet.

5.2 Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan det eventuellt förbättras?

Det som eleverna ansåg vara huvudfaktorn till graden av deltagande, var enligt eleverna synen på deras egna fysiska förmåga och den egna insatsen under lektionens gång. Även sinnesstämningen, exempelvis dåligt humör under lektionen, var anledningen till att de ibland kunde uppleva sig mindre delaktiga.

Inaktivitet vid bollspel nämndes, då kamper mellan flera lag kunde innebära väntetid mellan matcherna. Förslaget till att minska inaktivitet och öka känslan av delaktighet vid dessa situationer var sidoaktiviteter som att hoppa hopprep eller att göra situps. Detta anser jag vara ett problem i ämnet idrott och hälsa. Eftersom många idrottshallar är storlek mindre, finns det oftast små möjligheter till att hitta utrymme för eleverna att göra sidoaktiviteter under ett lagspel.

Intresset under lektionen, som jag anser vara en faktor som påverkar deltagandet, ansåg elever bero på aktiviteten. Inte helt oväntat sänktes intresset vid så kallade ”tråkiga” aktiviteter. Även skillnader mellan könen kunde påverka intressenivån under lektionen, då en av eleverna menade att killar och tjejer tyckte oftast om olika aktiviteter. Även om tillförlitligheten sviker när det gäller jämförelser mellan killar och tjejer, med tanke på att det var fyra tjejer och två killar som deltog, är det ändå intressant att poängtera att tjejerna upplevdes, av deras svar att bedöma, som överlag mindre delaktiga än killarna.

Eleverna tyckte att klasskamraterna var allmänt hjälpsamma vid situationer under lektionen där de kunde behöva hjälp och den egna insatsen underskattade inte. Detta anser jag vara

något som hade en positiv effekt på deltagandet, då elever som annars hade stått vid sidan i väntan på instruktioner, kunde få hjälp av klasskamraterna, istället för att vänta på läraren. Resultaten på frågan om handuppräckning, som visade elevernas oräddhet att demonstrerade okunskap inför klassen, visade att majoriteten av eleverna kände sig relativt trygga. Även här tycker jag att tryggheten hos eleverna påverkar delaktigheten, då de inte behöver bry sig om hur de verkar eller vad andra tycker. Även om eleverna själva i majoritet upplevde trygghet, trodde de ändå att det fanns klasskamrater som inte kände på samma sätt. Det kan diskuteras om eleverna vid intervjutillfället, kunde återkalla en situation där de upplevt sig otrygga.

5.3 Val av metodik?

Metoden kvalitativ intervjustudie tycker jag har varit ett bra sätt för att samla data på studiens frågeställningar ur barns perspektiv. Elevernas egna perspektiv har registrerats för att hitta sätt som kan förbättra deras förhållanden, något som också Qvarsell skrev i sin artikel (Qvarsell, 2003, s. 107). Reliabiliteten av resultatet kunde höjts med fler intervjuobjekt. Något som kan diskuteras är hur urvalet av eleverna påverkar studiens validitet. Det är inte orimligt att anta att det var elever med positiv inställning till ämnet idrott och hälsa, som lämnade in föräldrabrevet med förälderns tillåtelse och att det var därför resultaten blev åt det positiva hållet. Hypotesen om att, de elever som hade en något mer negativ inställning till idrottsämnet, inte tog sig besväret att få föräldrabrevet påskrivna, är inte långsökt. Möjligheten finns, att dessa elever inte var intresserade av att svara på frågor om ett ämne som de inte tycker är roligt eller intressant. Eftersom alla elever som blev intervjuade i denna studie visade sig ha en positiv attityd till ämnet, är det inte orimligt att anta, att många av svaren kan vara påverkade av elevernas attityder och att intervjuer med elever med negativ inställning till ämnet, om nu negativitet finns hos eleverna (något som inte framgår från denna studie) hade kunnat leda till ett mer balanserat slutresultat.

5.4 Jämförelse med tidigare studier?

Resultaten i denna studie förstärker resultaten från Håkan Larssons studie. Precis som i Larssons studie, tycker eleverna att ämnet är roligt och anser att det är viktigt med fysisk aktivitet. Till viss del stärks även resultaten om att eleverna i första hand inte relaterar idrotten på skolan som ett ämne där de ska lära sig något.

Lesley J. M. Wright skrev i sin studie att elevernas inneboende värden bör tas i beaktning vid utformade av läroplanen (Wright, 2004, s. 149). Med utgångspunkten från dessa sex elever kan slutsatsen dras att läroplanen hittills lyckas bemöta, det som Wright beskriver som det viktigaste inneboende värdet, lyckan. Hon skrev också i sin studie att sättet som idrott och hälsa presenteras till barnen spelar roll för hur eleverna upplever lektionen. Flera av eleverna berörde så kallade ”tråkiga aktiviteter”, som stämnings- och delaktighetsminskande. Min hypotes med Wrights studie i åtanke, är att det inte nödvändigtvis krävs en lek, som barnen föreslog, för att hitta en aktivitet som många elever anser rolig. Det viktiga är att vara kreativ i hur man som lärare presenterar de olika aktiviteter till eleverna. En väl genomtänkt presentation av en aktivitet som eleverna upplever tråkig höjer aktivitetens meningsfullhet. Detta i sin tur höjer rolighetsnivån hos eleverna och ger den ”tråkiga” aktiviteten nytt liv. Det hela blir till en dominoeffekt där meningsfullheten, i form av en väl formulerad beskrivning av aktiviteten höjer deltagandet, som i sin tur höjer stämningen i klassen.

Ben P. Dyson menade i sin studie att stämningen under lektionen påverkar elevernas deltagande. Han skrev bland annat att en positiv och trygg stämning i klassen ökade deltagandet i aktiviteter som eleverna annars hade undvikit (Dyson, 1995, s. 405). Jag anser att stämning och deltagande under lektionen är beroende av varandra. Min hypotes är, något som också går att utläsa från elevernas svar, att precis som stämningen påverkar deltagandet, påverkar deltagandet stämningen under idrottslektionen. Det är inte orimligt att anta, att ett högt deltagande under lektionen leder till mindre otillåtet prat och spring, som i sin tur höjer stämningen i klassen.

5.5 Teoretisk utgångspunkt?

Jag anser att i denna studie stärker teorin om *barns perspektiv*. Qvarsell skriver i sin artikel att för att få bredare kunskap om barnens värld krävs fler perspektiv än bara de vuxnas som forskar (Qvarsell, 2003, s. 111). Ur resultaten av intervjufrågorna kan definitivt sägas att barnens erfarenheter, intentioner och uttryck, ur sina egna perspektiv, erbjuder kunskap om hur deras förhållanden under idrottslektionen är, samt hur dessa kan förbättras. Jag håller med Qvarsell om att barnens perspektiv kan bidra till kunskapsbildningen inom forskningen, som avser att förbättra barns förhållanden och att vi som forskar inom och uttalar oss om bland annat barnets bästa, måste vara medvetna om skillnader mellan vuxnas och barnens perspektiv (Qvarsell, 2003, s. 107).

6 Slutsats

Som slutsats kan sägas att stämningen och deltagandet går hand i hand. Båda dessa faktorer är viktiga för att eleverna ska erhålla en givande utbildning i en positiv miljö. Eleverna upplever stämningen och delaktigheten som allmänt bra, samt verkar vara självmedvetna om vad de själva kan göra för att påverka stämningen och deltagandet under lektionen. Ändå anser jag att resultaten, elevers röster, från denna studie ger kunskap om hur förhållanden under idrottslektionen kan göras ännu bättre. Nu återstår bara för lärare och andra i maktposition att ta till sig elevers åsikter och synpunkter, för att försöka förbättra elevers vardag i ämnet idrott och hälsa.

Käll- och litteraturförteckning

Dyson, B. P. (1995), *Students' Voices in Two Alternative Elementary Physical Education Programs*. Journal of Teaching in Physical Education. Human Kinetics Publishers, Inc.

Engström, L-M. & Redelius, K. (2005), *Pedagogiska perspektiv på idrott*. Stockholm: Liber AB.

Hardy, C. A. & Mawer, M. (1999), *Learning and Teaching in Physical Education*. Storbritannien: Biddles Ltd., Guilford och King's Lynn.

Jansson, T. Jansson, M-L. & Wågman, G. (1997) *Hur man får människor att växa*. Stockholm: Kommentus Förlag.

Johansson, E. (2003), *Att närma sig barns perspektiv - Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv*. (Pedagogisk Forskning i Sverige 2003 årg 8 nr 1-2). Göteborgs Universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Kvale, S. (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Sverige: Studentlitteratur, Lund.

Larsson, H. & Meckbach, J. (2007), *Idrottspedagogiska utmaningar*. Stockholm: Liber AB.

Larsson, H. & Redelius, K. (2004), *Mellan nytta och nöje – bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Edita Norstedts Tryckeri.

Lgr 11. Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Stockholm: Skolverket.

Olsson, H. & Sörensen, S. (2007), *Forskningsprocessen – kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber AB.

Qvarsell, B. (2003), *Barns perspektiv och mänskliga rättigheter - Godhetsmaximering eller kunskapsbildning?* (Pedagogisk Forskning i Sverige 2003 årg 8 nr 1-2). Stockholms Universitet: Pedagogiska institutionen.

Rånäsdokumentet, (2012). Gymnastik- och idrottshögskolan.

Wright, L. J. M. (2004), *Preserving the value of happiness in primary school physical education*. Physical Education and Sport Pedagogy, Vol. 9, Nr. 2. Storbritannien: Carfax Publishing.

Barnkonventionen, (1989). www.unicef.se/barnkonventionen

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.

Vetenskapsrådet: Elanders Gotab. ISBN: 91-7307-008-4

(http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf)

Bilaga 1

Intervjufrågor:

1. Vad tycker du om ämnet idrott och hälsa? (Jag ger inga exempel här för att inte påverka svaret på något sätt.)
2. Om du tänker på en vanlig idrottslektion, hur skulle du beskriva känslan du har innan lektionen? Ex. Roligt, läskigt, ser du fram emot lektionen, någon annan känsla? Varför tror du att du känner så?
3. Hur skulle du beskriva en vanlig idrottslektion? Rolig, tråkig, spännande, lärorik, inget speciellt etc? Varför tycker du så?
4. Hur skulle du beskriva stämningen i klassen under en idrottslektion? Trevlig, lugn, helt ok, otrevlig, stökig, något annat? Varför tror du att stämningen är som den är?
5. Hur tror du att man skulle kunna göra för att höja stämningen (ännu mer) i klassen under idrottslektionen? Ex. Finns det något speciellt exempel du kan ge när du tänker dig att ”detta höjer stämningen i klassen under idrottslektionen”?
6. Om du tänker på stämningen under idrottslektionen, finns det något speciellt exempel du kan ge när du tänker dig att ”detta förstör stämningen i klassen under idrottslektionen”? Hur menar du?
7. Om du tänker på ditt eget deltagande under lektionen. Hur upplever du möjligheten att delta och vara med på olika övningar och lekar under idrottslektioner? Ex: Känner du att du får vara med och göra övningar och delta och tycker att det är kul på idrottslektionen alt. tycker du att det är tråkigt, läskigt, oinspirerande? Hur menar du?
8. Om du tänker tillbaka, de gånger du har känt dig mindre delaktig under lektionen, vad tror du att detta har berott på?
9. Hur tror du att man skulle kunna höja möjligheten för dig att vara ännu mer delaktig under idrotten?
10. Hur brukar du uppleva dina klasskamrater under lektionen? Intresserade, ointresserade, snälla, mindre snälla?
Hur menar du?
11. Om du tänker på sammanhållningen inom klassen under idrottslektionen, hur skulle du beskriva den?
12. Hur upplever du den personliga kontakten med dina klasskamrater under idrottslektioner? Känner du att dina klasskamrater hjälper dig om du behöver det? Erbjuder du själv hjälp om någon annan behöver det?

13. Om du tänker på en situation under lektionen där du inte riktigt förstår något, brukar du då räcka upp handen och fråga, eller brukar du vänta tills någon annan frågar eller t.ex. vänta tills läraren är ensam? Varför?
14. Hur tror du man skulle kunna höja sammanhållningen inom klassen ännu mer?
(Ställdes som fråga 15)
15. Hur brukar du känna dig efter idrottslektionen? Nöjd, missnöjd, glad, ledsen etc?
Beroende vad de kände: Varför tror du att du känner så? (Ställdes som fråga 14)
16. Ser du fram emot nästa idrottslektion?
Varför? (Oavsett om ja eller nej)

Tack!!!

Bilaga 2 (Föräldrabrev)

Stockholm 5/12/2012

Hej föräldrar!

Jag heter Kahro Paju och är lärarstudent på Stockholms Universitet och Gymnastik- och idrottshögskolan. Just nu skriver jag en uppsats som bygger på intervjuer med elever. Arbetet handlar om hur elever ser på stämningen i klassen och möjligheten att delta under idrottslektionen, samt vilka hinder och lösningar de ser inom dessa två viktiga punkter.

Därför frågar jag nu om tillstånd att intervjua ert barn. Intervjuerna kommer att ta ca 15 minuter och genomförs på skoltid. Jag kommer att utföra intervjuerna enskilt och spela in dem på band och använder data endast för mitt arbete. Skolans och barnens namn används inte vidare i uppsatsen och allt datamaterial är således helt anonymt. Efter att analysen är klar, raderas inspelningarna. Av de elever som får tillstånd hemifrån kommer jag att slumpvis välja tre flickor och tre pojkar för intervju.

Om ni ger ert tillstånd att barnet ingår i studien betyder det inte att barnet måste delta. Vill barnet inte delta vid undersökningstillfället, eller om barnet vid något tillfälle vill avstå en fråga eller helt avbryta deltagandet kan han eller hon så göra **utan att behöva uppge något skäl.**

Vänligen markera ett alternativ:

Jag ger tillstånd till att mitt barn intervjuas.

Jag vill inte att mitt barn deltar i intervjun.

Barnets namn: _____

Målsmans underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Vänliga hälsningar,
Kahro Paju
Mobiltelefon: xxx-xxxxxxx



Bilaga 3 – Litteratursökning

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att ur barns perspektiv, återge en bild av elevernas uppfattning om stämningen och deltagandet under idrottslektionen. Studien undersöker hur stämningen och deltagandet enligt eleverna eventuellt kan förbättras, med målsättningen att förbättra deras förhållanden under idrottslektionen. Grundskoleelevers perspektiv och svar till följande frågor undersöks ur två aspekter:

- Vad påverkar stämningen under idrottslektionen, samt hur kan den eventuellt förbättras?
- Vad påverkar deltagandet under idrottslektionen, samt hur kan det eventuellt förbättras?

Vilka sökord har du använt?

Elementary school
Happiness
Physical Education
Student voices

Var har du sökt?

Databas Eric via <http://www.gih.se/Bibliotek/Databaser/>

Sökningar som gav relevant resultat

Kommentarer

Håkan Larssons studie finns i boken: Larsson, H. & Redelius, K. (2004), *Mellan nytta och nöje – bilder av ämnet idrott och hälsa*